

Maturitní témata z dějepisu

Obecná struktura maturitního tématu:

- a) Vysvětlit podstatu, souvislosti, podmínky a důsledky socioekonomických politických, kulturních a vědeckotechnických rysů dané doby
- b) Podrobnější interpretace bodu 1 na modelové situaci
- c) Vysvětlení historiografických pojmů a faktů k danému tématu

1. Pravěk

- člověk a základy jeho antropogeneze
- paleolitické kultury, neolit, doba bronzová a železná
- osídlení našich zemí

2. Starověk

- zemědělské civilizace na Blízkém východě – Mezopotámie, Egypt, Palestina, Indie a Čína
- ekonomický vývoj
- struktura společnosti
- politický vývoj států
- vliv na evropskou kulturu a vzdělanost

3. Antické Řecko a helenismus

- egejská oblast, antické Řecko, helenistický svět
- krétská a mykénská kultura, homérská společnost
- Řecko – polis, formy vlády, politický vývoj
- řecká kolonizace
- řecká kultura a její význam pro formování kultury evropské

4. Antický Řím a barsbarské civilizace

- etruská kultura, počátky Říma, římská republika a císařství
- expanze Říma ve Středomoří
- budování římského impéria, romanizace, systém správy a hospodářství
- politická a hospodářská krize, barsbarské nájezdy
- formování nové etnické Evropy (stěhování národů, barsbarské státy)
- římská kultura a její význam pro formování kultury evropské
- vznik a šíření křesťanství

5. Raně středověké státy v Evropě (7.–10. století)

- evropská kulturní centra – východní kulturní okruh (Byzantská říše), západní kulturní okruh (Franská říše), arabský kulturní okruh (Arabská říše)
- vznik a vývoj evropských států
- střední Evropa, Svatá říše římská
- Sámova říše, Velká Morava, počátky českého státu

6. Vrcholný středověk (11.–14. století)

- vznik a vývoj evropských států – Anglie, Francie, Svatá říše římská, Španělsko, Normané, Itálie, střední Evropa
- postavení českých zemí ve středoevropském regionu – Přemyslovci, Lucemburkové

7. Středověká společnost a kulturní vývoj

- agrární revoluce, urbanizace, kolonizace, emancipace šlechty a měst
- řemesla a obchod
- skladba obyvatelstva, vznik rodové šlechty
- životní styl a vzdělanost, kulturní vývoj – románský a gotický sloh

8. Náboženský život Evropy (6.–15. století)

- vývoj náboženských představ
- vznik a rozšíření křesťanství
- katolická církev – vývoj a její úloha ve společnosti
- křížové výpravy
- krize 14. stol. a kacířská hnutí
- konstituování náboženského života v Čechách, husitství a česká reformace

9. Renesance, humanismus a hospodářské změny v raně novověké v Evropě (14.–17. století)

- renesance a humanismus – projevy v evropských zemích
- hospodářské změny
- raně novověký stát a společnost
- nové mocenské poměry
- české země v době úpadku lucemburské moci, doba poděbradská a jagellonská

10. Reformace a protireformace v Evropě (16.–17. století)

- evropská reformace – Martin Luther, Jan Kalvín, Anglie
- politické rozdělení na katolický a reformační blok – situace před třicetiletou válkou
- třicetiletá válka
- baroko jako možný nástroj protireformace

11. Zámořské objevy a počátky kolonialismu

- příčiny objevných plaveb (15.–18. stol.)
- pronikání Evropanů na mimoevropská území
- španělské a portugalské plavby a conquistadoři
- odlišné přístupy k využívání kolonií (Španělsko, Portugalsko, Anglie, Nizozemí)
- důsledky plaveb pro Evropu i nově osídlované země a jejich kulturu

12. Absolutismus a parlamentarismus v Evropě (16.–17. století)

- charakteristika novověkých států – absolutistická, konstituční a stavovská monarchie
- nerovnoměrný vývoj v Evropě – Anglie, Francie, Rusko, Prusko
- změny v ekonomice a ve společnosti
- anglická a nizozemská revoluce
- mocenský vzestup habsburské monarchie, vznik centralizovaného státu

13. Český stát v době politické, náboženské a společenské krize (16.–17. stol.)

- český stát jako součást habsburské politiky
- náboženská situace v českých zemích v 16. a 17. století
- politický vývoj českých zemí v letech 1526–1648
- specifika českého baroka

14. Osvícenství, osvícenský absolutismus a klasicismus

- charakteristika osvícenské filosofie a pronikání osvícenství do Evropy a zámoří
- rozpory ve společnosti a principy revolučních snah
- osvícenský absolutismus – habsburská monarchie, Prusko, Rusko
- charakteristika osvícenského absolutismu za vlády Marie Terezie a Josefa II. a jejich vliv na vývoj v českých zemích
- klasicismus

15. Revoluční a napoleonská Francie, Evropa a zámoří (18.–19. století)

- americký boj za nezávislost, vznik USA
- Velká francouzská revoluce – charakteristika, etapy a význam pro evropský vývoj
- charakter vlády Napoleona Bonaparta, napoleonské války, příčina porážky
- Vídeňský kongres, Svatá aliance – nové mocenské uspořádání Evropy

16. Národnostní hnutí a revoluce na pozadí politických změn 19. století

- charakter revoluce – prosazování občanských práv, nacionalismus, liberalismus a konzervatismus
- revoluční hnutí po Vídeňském kongresu, revoluce 1848 jako nástroj politických přeměn
- vznik občanské společnosti a její principy
- vznik národních států – Německo, Itálie
- principy občanské společnosti v českých zemích, snahy o politické uznání
- konstituování novodobého českého národa, národní obrození (1780–1861)

17. Modernizace života společnosti a průmyslové revoluce (18.–19. století)

- proces modernizace a změn ve výrobě a ve vědě
- sociální hnutí v souvislosti s hospodářskými a společenskými změnami – socialismus, marxismus, utopismus, anarchismus
- vliv nových myšlenek v souvislosti s politickým vývojem na změny života
- umělecké slohy – romantismus, realismus, historizující slohy, secese, moderní umělecké směry (impresionismus, expresionismus, dekadence, symbolismus)

18. Politický vývoj v Evropě a ve světě na přelomu 19. a 20. století

- charakteristika politického, ekonomického a sociálního vývoje v Evropě a v USA
- kolonialismus a imperialismus 19. století
- evropské velmoci a jejich vzájemné vztahy (Velká Británie, Německo, Rusko...)
- mezinárodní vztahy před první světovou válkou
- česká politika v rámci habsburské monarchie (1861–1914)

19. První světová válka

- příčiny a průběh první světové války
- vliv války na vojáky na frontách i na civilisty v zázemí
- revoluce v Rusku a její význam pro další vývoj Ruska a Evropy
- československý odboj a jeho význam pro vznik samostatného Československa
- výsledky první světové války

20. Vývoj Evropy a světa v letech 1918–1929

- poválečná Evropa, versailleský systém
- hospodářský vývoj – poválečná krize, konjunktura
- totalitní systémy a autoritativní režimy (Itálie, Sovětský svaz, Německo)
- demokratické velmoci
- rozpad versailleského systému, úsilí o kolektivní bezpečnost
- sociální vývoj v souladu s hospodářskými a politickými změnami

21. Vývoj Evropy a světa v letech 1929–1938

- hospodářský vývoj mezi válkami, světová hospodářská krize a její hospodářské, sociální a politické dopady
- totalitní systémy a autoritativní režimy (Německo, Itálie, Sovětský svaz)
- demokratické velmoci
- snaha o kolektivní bezpečnost, válečné konflikty 30. let
- sociální vývoj v souladu s hospodářskými a politickými změnami
- vliv hospodářské krize na sociální vývoj

22. Československo v letech 1918–1939

- vznik Československa
- rozsah státu, hranice, národnostní složení, politický charakter, zahraniční politika
- ekonomika státu, sociální skladba obyvatel, sociální politika státu
- politický systém a vývoj v Československu, ohrožení vývoje v souvislosti s fašizací společnosti
- vliv hospodářské krize na sociální vývoj
- kulturní vývoj

23. Druhá světová válka

- příčiny druhé světové války a válečné cíle osy Berlín – Řím – Tokio
- průběh války v jejích klíčových událostech na evropských i mimoevropských bojištích
- protihitlerovská koalice, národní odboj
- židovská otázka
- důsledky války a poválečné uspořádání

24. Československo v letech 1939–1945

- ohrožení demokracie v Československu
- Protektorát Čechy a Morava a jeho politický systém
- postavení protektorátu ve vztahu k Německu
- odboj domácí a zahraniční, postoje českého obyvatelstva

25. Vývoj v Evropě a ve světě v 2. polovině 20. století

- poválečné uspořádání (Postupim), vývoj Německa
- hospodářská obnova – Marshallův plán
- zformování bipolárního světa – studená válka, vývoj vztahů mezi velmocemi
- ekonomický, sociální a politický vývoj ve vyspělých demokratických státech
- SSSR a komunistický blok
- rozklad komunistických režimů a rozpad komunistického mocenského bloku
- kulturní vývoj v druhé polovině 20. stol.

26. Československo po roce 1945

- obnovení samostatnosti a období tzv. třetí republiky (1945–48)
- politický a ekonomický vývoj ovlivněný komunistickou ideologií
- zahraničněpolitická orientace
- odboj proti komunistickému režimu
- proces demokratizace
- kulturní vývoj

27. Vývoj v Evropě a ve světě ve 20. století

- ekonomický, sociální a politický vývoj
- konfrontace politického systému demokratického a totalitního
- válečné konflikty a vývoj vztahů mezi velmocemi
- SSSR a komunistický blok – vznik a rozklad mocenského bloku

28. Kultura jako součást společenských a politických změn

- charakter kultury a umění a jeho vliv na společnost
- souvislosti mezi vývojem společenským, politickým, ekonomickým a vývojem kultury
- kultura jako nástroj estetického vyjádření a vzdělání
- kultura jako nástroj politické a společenské manipulace
- kulturní vývoj a vědecký pokrok na příkladu vybraných období

Maturitní témata z dějepisu v souladu se ŠVP Albatros projednala a schválila PK DEJ.

vypracoval: Mgr. Pavla Bechnerová, Ph. D.

schválil: PhDr. Lukáš Eichenmann, Ph.D.